

היושבת בגני

עלון לנשות מעלה אדומים

זמני כניסת ויציאת השבת לפי אופק ירושלים ומעלה אדומים:

- הדלקת נרות 19:13
- צאת השבת 20:30
- ר"ת 21:16

שיר ליום השבת

השקן מספר את מעשיותיו ודמיונותיו כאילו הם מציאותיים לגמרי, מבלי לומר שהם דבר ישקר, כמוכן. הוא מצפין את הדברים, משום כך הרוח הצפונית מסמלת את השקרנים.

אומרים בשם **ה'חפץ חיים' זצ"ל** שטבע העולם הוא שכולם מגזימים ורובם משקרים, והגמרא רומזת על כך באמרה: "רוח צפונית מנשבת עם כולם, שאלמלא כן, אין העולם מתקיים אפילו שעה אחת".

ברם, כותב **ה'בן איש חי' זצ"ל**, נס עשה עמנו הבורא שאנו יודעים זאת, שכן אלמלא כן, מאמינים היינו לכל דבר שהיו משמיעים לנו. מספרים, כי אדם הגיע לבית הכנסת שכולו מבוהל ואמר: "תנו לי סידור, אני צריך לברך 'הגומל'".

"מה קרה?" הקיפה אותו מיד עדת סקרנים.

"אני מגיע מן היער", התנשם הלה, "מאה זאבים התנפלו עלי ויצאתי חי".

"מה? מאה זאבים? תברך, תברך מהרו!"

מזווית עינו הבחין המברך ב'קטן אמונה' אחד שעמד והתבונן בו במבט בוחן: "תגידי", אמר לו הלה לבסוף, "אתה בטוח שהיו שם מאה זאבים?"

"הוי, שתהיה בריא... לא מאה. חמשים זה בסדר? ואם היו עשרים זה לא היה נס?"

"אתה צודק, עשרים הם גם נס, כמוכן, אבל - ספרת עשרים?"

"יודע מה, בשבילך, שניים, ואם זה היה רק אחד זה לא נס?"

"נס, בטח נס, ואחד ראית?"

"בטח שאחד היה, כי אם לא, מה היה הרשוש מאחורי העץ?"

זהו - רובם משקרים וכולם מגזימים.

פעם בא אדם לחברו ואמר לו: "שמעת? יענקל הרוויח מיליון דולר".

אמר לו חברו: "הסיפור שאתה מספר הוא נכון, אבל לא מדויק".

"מה לא מדויק?"

"אומר לך, קודם כל זה לא היה יענקל אלא בערל, דבר שני, זה לא מיליון אלא שני מיליון, וחוף מזה הוא לא הרוויח אלא הפסיד".

ממש נכון, אבל לא מדויק...

ועוד בעניין, באחד הימים צריך היה רבה של עיירה כלשהי לנסוע לשבת, וביקש מבנו שיאמר דבר תורה במקומו בסעודה שלישית בבית הכנסת. כששב הביתה שמע הרב כי הבריות מרננות שבנו גנב ספרי תורה. הרב נבהל עד עמקי נשמתו, ועל אתר החליט לבדוק את העניין.

תחילה התעניין אודות מקורן של הידיעות, וכששמע שיוסף הוא המדבר הראשי ביקש לקרוא לו.

"כך אמרת, יוסף?" - "ממ..."

"ראית בעיניך שבני גנב?"

"לא, לא ראיתי, אלא שמעתי", מדייק יוסף.

"ממי שמעת?" - "מראובן".

בא ראובן ועמד לפני הרב.

"אתה אמרת שבני גנב ספרי תורה?" - "לא".

"ומה כן אמרת?" - "אמרתי שהוא גנב ספר תורה אחד".

"ראית בעיניך?" - "לא, מה פתאום? שמעתי את זה משמעון".

בא שמעון ועמד לפני הרב.

"אמרת שבני גנב ספר תורה?" - "לא".

"מה כן?" - "אמרתי שגנב ספר, ואת זה שמעתי מלוי".

לוי גם הוא הכחיש בכל תוקף שאמר זאת, "רק אמרתי שאת דבר התורה שאמר בסעודה שלישית לא הוא חידש, אלא שגנב אותו מאיזה ספר...".

לא לשווא מודה ה'בן איש חי' על הנס שעשה אתנו הבורא יתברך שאנו יודעים זאת, ובמהלך ימי שנותינו החכמנו ולמדנו לא לסמוך על שמועות מבלי לברר את אמתותן, שכן גם לאחר מישוש ובדיקה חוזרת, עדיין יתכן שמהות הדברים אינה כפי שהיא מוצגת לנו.

כאוות הלך שנפל בתחילת הרחוב הראשי, ובסוף הרחוב כבר פרסמו שהוא מת...

מאורה של הפרשה

"ועשיתם את חוקתי ואת משפטי תשמרו ועשיתם אותם, וישבתם... לבטח"

הרב שפירא ממיאמי שבארצות הברית, ביקר בארץ. הוא סייר בירושלים ביום שישי בצהריים. היה חם, ממש לוהט, אבל רב מכובד לא ישתה בקיוסק ברחוב. הוא הלך עד שראה חנות מכולת פתוחה. נכנס, וביקש לקנות בקבוק שתיה קלה. המוכר היה יהודי ישיש שזקנו יורד על פי מידותיו, ובתשובה ענה לו בשאלה שלא ממין הענין: "מה השעה?"

הסתכל הרב שפירא בשעונו, וענה "עשרה לשתיים-עשרה, מדוע?"

אמר הישיש: "אם כך - אמכור לך. מיום שישי בחצות אני סוגר. אני מוכר דבר".

התחיל הרב שפירא לשוחח עמו. התברר שהוא היה קצב בעיירה קטנה ברוסיה, לאחר מכן עלה ארצה ופתח חנות מכולת. אדם פשוט וירא שמים.

"שם ברוסיה, היו שני נערים מוכשרים. בנים למשפחות עניות", סיפר האיש, "אני שלחתי אותם ללמוד בישיבות, על חשבוני. לאחד מהם קראו אהר'לה. זאת אני זוכר. את שמו של השני שכחתי. שלחתי אותם ללמוד בישיבת סלבודקה, ותמכתי בהם. מה איתם היום, איני יודע".

כשהרב שפירא שמע את שם העיירה משם הגיע אהר'לה לישיבת סלבודקה, סוויסלוץ', הוא ממש יצא מן הכלים: "אתה יודע את מי שלחת לישיבה?" קרא "את **הגאון רבי אהרון קוטלר!** ראש ישיבת לייקווד, גדול הדור! הוא **רבי יעקב קמינצקי**, ייסדו את התורה באמריקה! פתחו את הישיבות, הפריחו את עולם התורה! הפרוטות שלך, האירו את הדור!"

החנוני שמח מאוד לשמוע על כך, ומיהר לסגור את החנות. חצות היום הגיע... אבל הרב שפירא לא היה יכול להירגע. איך שיהודי יכול לקנות את עולמו במעט רצון טוב! להעניק לדור את רבי אהרון קוטלר!

כשהוא חזר לאמריקה, פגש בגאון רבי יעקב קמינצקי וסיפר לו את הסיפור. זרחו עיניו של הרב קמינצקי, ואמר: "ודאי! והיודע אתה מי הנער השני? זה הייתי אני!..."

מעשה שהיה הוא, ומעשה שבכל יום - בנו עצמנו! הכיצד?

לא, לא גידלנו בפרוטותינו את מאורי הדור, הגאונים הרב קוטלר והרב קמינצקי. אבל בפרוטותינו ובמעשינו גידלנו את... עצמנו!

"ועשיתם את חוקתי... ועשיתם אתם" - "אתם" כתיב בלא וי"ו. ודרשו חז"ל, שהמקיים את המצוות 'כאילו עשאו לצמנו', יצר את אישיותו, גיבשה וליטשה, רוממה והעצימה.

כל מעשה חסד בונה את האדם: "יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית". העני מקבל פרוטה, והנותן משריש בקרבו את מידת ההשבה ונהיה לאיש חסד! כל מצוה בונה את האדם, ותלמוד תורה כנגד כולם!

פנחס קם ועשה מעשה -

האם ידע, האם שיער, שבזכותו יקבל ברית כהונת עולם, לו ולזרעו אחריו? ואנו - 'כל העושה מצוה אחת, מטיבין לו ומאריכין ימיו ונוחל את הארץ' (העולם הבא)! וזוכה לו ולדורותיו עד סוף כל הדורות! ראו מה כוחה של מצוה אחת, אבן בניין באישיות האדם, מלבד שכרו בשני העולמות!

נקודה למחשבה

מנהיג אמתי צועד לפני העם. "אשר יצא לפניהם" - שיצא לפניו וינהיג את העדה אחריו, ולא שיפנה לאחוריו לראות מה העם מבקש ומלא אחר רצונו. על מאמר חז"ל "בעקבתא דמשיחא - פני הדור לפני הכלב", אמר **רבי ישראל סלנטר זצ"ל**: טבעו של כלב, שהוא רץ תמיד לפני אדוניו ומפרק לפרק הוא מפנה ראשו לאחוריו לראות לאן פני אדוניו מועדות וללכת בכונן זה.

בזמן המשוישו יחיו "פני הדור" - אלה שמתיימרים להיות מנהיגיו וזעמיו של הדור, כ'פני הכלב' - שינהגו מנהל כלהב; אמנם הלוך ילכו לפני העם ויעמדו בראשו, אולם לא תהיה להם דרך משלהם, אלא הם יפנו אחורנית, לראות ולשמוע מה בפי ה'רחוב', ובהתאם לכך יעצבו את השקפתם כדי למצוא חן בעיני ההמון.

נא לשמור על קדושת הגיליון. אסור לקרוא בזמן התפילה וקריאת התורה.

הצלתה ברו"ג: יוזמת העלון נעה שלו. מ"ש מרצ. מ"ש רענן. מ"ש יונה. מ"ש אדולאי **זווג הגון:** חביבה אביבה בת קמינה מונט. אורלי בת פרידה. **רפ"ש:** תהילה בת שונמית מלכה בת נעמי. מלכה בת רבקה. אפרת בת צביה. **לע"נ:** הגר"ע יוסף בן גורגיה ז"ל אליהו ז"ל בן אסנת תחי'. ברוך נאג' בן נעמה ז"ל. יוסף בן רחל ז"ל. חלילה בת מרים ז"ל

בברכת שבת שלום וחודש טוב!
עריכה: משפחת שמעיה
 לע"נ אבינו הר"ר אילן סבח בן סניורה ז"ל
 להקדשת העלון ולהשתתפות בהפצתו: 054-8403899

דין סינון משקים

ישנם ג' סוגי משקים לענין סינון:

1. משקה צלול
הגדרתו: רוב בני אדם שותים אותו בלא סינון.
2. משקה עכור קצת
הגדרתו: אפשר לשתותו בלא סינון, אך רוב בני האדם מסננים אותו.
3. משקה עכור לגמרי
הגדרתו: אי אפשר לשתותו בלא סינון.

משקה צלול

- ⊗ משקה צלול, כדוגמת יין או מים צלולים - מותר לסנן במסננת, כיון שגם בלא הסינון הם ראויים לשתיה.
- ⊗ מותר לסנן חלקיקי פרי קטנים שבמיץ, ומותר לסננם גם לתינוק כדי שלא יסתמו הנקבים שבפטמת הבקבוק. אולם אם התינוק קטן ואינו יכול לאכול את הגושים, אין לסנן עבורו את הדייסה.
- ⊗ כל האמור לעיל שמותר לסנן הוא דווקא אם מסנן עבור אדם שיכול לשתות ללא סינון, אבל איסטניס שאינו יכול לשתותם ללא סינון, אסור לו לסננם.
- ⊗ מסיבה זו אסור לסנן חלקיקי פרי לתינוק וגושי דייסה עבים שחוששים שיחנק בהם, והרי זה נחשב לפסולת גמורה ואסור לסננם.

משקה עכור קצת

- ⊗ אסור לסנן במסננת משקה שאפשר לשתותו ללא סינון, אך רוב בני אדם מקפידים לסננו.
- ⊗ ומותר לסננו בעזרת חתיכת בד שאינה מיוחדת לסינון, ובלבד שלא יעשה גומא בבד כדי לקבל בה את המשקה שרוצה לסננו.
- ⊗ ומכל מקום, מים אסור לסנן אפילו בחתיכת בד, משום שהבד נשרה במים, ואסור משום מכבס.
- ⊗ והרמב"ם אוסר את כל הנ"ל.
- ⊗ אסור לסנן במסננת מיץ תפוזים שיש בתוכו גרעינים או חתיכות פרי, לפי שרוב בני אדם מקפידים לסננו. אך מותר לסננו בחתיכת בד.

משקה עכור לגמרי

- ⊗ יין או שמן ושאר משקים שהם עכורים שאי אפשר לשתותם בלא סינון, אסור לסננם בשבת כלל.

דרכי ההיתר במקום שאסור לסנן

- ⊗ אם בשעת השתיה הוא מעכב את הפסולת שלא תיכנס לתוך פיו, מותר.
- ⊗ משקה שנתערבו בו קיסמים באופן שאינו ראוי לשתיה בלא סינון, מותר לשתותו בעזרת קש שתיה.

(אור החלכה)

בפרשתנו קוראים אנו בפרשת הקרבנות, על קרבנות התמיד המוקרבים בכל יום, ומוספי שבת ויום טוב לפרטיהם. זו ההזדמנות הנאותה, לשנן את חשיבות התפילה העומדת ברומן של עולם ונתקנה במקום הקרבנות ומוספיהם. כמו שדרשו חז"ל: "ונשלמה פרים שפתינו" - מי משלם אותם פרים שהיינו מקריבים לפניך? שפתינו, בתפילה שאנו מתפללים לפניך.

לגאון הקדוש ה"אוהב ישראל" מאפטא זצ"ל היה כולל אברכים מפולגים בתורה ויראת ד' שהסתופפו בבית מדרשו והתעלו במחיצתו, וכל מחסורם עליו. רבי צבי היה אחד ממובחרי הלומדים.

באחד הימים הגיע בתפילת העמידה לבקשה על הפרנסה, שיוסד **האר"י הקדוש זיע"א** לאומרה בברכת "שמע קולנו".

רגיל היה לאומרה בכל יום, ולפתע חלפה במוחו המחשבה: בקשה זו נתקנה בטח לסוחרים ובעלי מלאכה, המייחלים לקונים ומבקשים הצלחה במסחרם.

פרנסתי שלי קצובה מהרבי ומובטחת, ומה לי לבקש על הפרנסה. כעבור ימים ספורים, בערב ראש חודש, פתח הרבי את דלת חדרו. הלומדים עברו לפניו בסך, וכל אחד קיבל מידי קודשו את קצבתו. לפתע אזלו השטרות שבידו, היה זה כאשר הגיע תורו של רבי צבי. פנה הרבי לחדרו, ושב עם שטרות נוספים, אותם החל לחלק מהאברך שעמד אחרי רבי צבי...

רבי צבי עמד נדהם, כאילו סטר הצדיק על לחייו. הרבי סיים את חלוקת השטרות ופנה לשוב לחדרו. אזר רבי צבי עוז: "יסלח לי הרבי, לא קיבלתי את חלקי"...

נפנה אליו הרבי, הביט בו במבט נוקב, ואמר: "היכנס נא לחדרי!" הכל היו המומים. הם הכירו את רבי צבי כאברך ירא שמים, בעל מידות טובות, ושקדן. כלום מצא בו הרבי עוולה והחליט להרחיקו מקהל הלומדים, להדיחו מקבוצת המקורבים!?

הנבון ביותר היה רבי צבי עצמו - מה ראה הרבי ברוח קדשו, ומדוע ביזהו לעין כל? "שב נא", אמר לו הרבי בחביבות. הביט בו בחיבה. רבי צבי נדרך, מה קורה כאן. קודם התעלמות פוגעת; ועכשיו חיבה וקירבה שכזו.

"קראתיך כדי שתסביר לי דבר מה", אמר לו הרבי. "מעולם לא ארע עד עתה, שהשטרות שבידי לא הספיקו לחלוקה. היום היה זה לראשונה. ומעולם לא ארע ששכחתי אחד מהלומדים - ועוד מחשובי הלומדים ובני העליה! היום ארע כן לראשונה. אולי תוכל להאיר את עיני, להסביר מה קרה!?"

מה קרה? הוא אינו יודע מה קרה! "חשוב נא", דחק בו קולו של הרבי. "ארע דבר מה שסתם ממך את צינורות הפרנסה!"

ואז נזכר באותה מחשבה שחלפה במוחו בתפילת העמידה, המחשבה שהבקשה על הפרנסה לא נועדה עבורו, כי מובטח הוא בה, ומה לו לבקש...

(מצייני השבוע)

למה הדבר דומה?

למלך אחד היו שני בנים שחטאו והתחייבו מיתה, אך לבסוף, זכר להם המלך זכות 'אבות', והחליט למחול ולסלוח. ומאחר שפטור בלא כלום אי אפשר, הורה למתוח עבורם חבל מצוק לצוק מעל תהום עמוקה, והיה - אם יצליחו להלך מקצה לקצה, תהיה להם נפשם לשלל.

כשעלה הבן הראשון והניח רגלו על החבל, החל החבל להתנדנד. הפחד היה מוחשי ואיום, אך סכנת החיים שבה היה נתון לא אפשרה לו להניח לפחד לגבור עליו, והוא הצליח להתחזק - ולעבור בשלום. כעת הגיע תורו של הבן השני.

הוא עמד רועד מפחד בתחילת החבל, וצעק לעבר אחיו, מן העבר השני "אנא ממך, אמור לי, מהי הדרך לעבור בשלום?" "האמן לי שאינני יודע" החזיר לו אחיו מן הצוק השני, "רק דבר אחד אוכל לומר - דע, כי החבל מתנדנד כל הזמן, כשאתה מרגיש שגופך מושך אותך לצד אחד - עליך להטות את עצמך לצד שכנגד."

כשהגוף מושך לצד אחד, מחובתו של עובד ד' להטות את עצמו לצד השני... (ומתוק האור)

קבלת שבת במספרה

הזרמים הרעיוניים של התקופה, אשר הביאו עמם רוחות עזות של כפירה ופריקת עול, בנוסף לנסיבות החיים הקשות וימי החרום והאנדרלמוסיה שידענו יהודי ליטא, גרמו לסדקים ולבקיעים בחומת השבת.

המצב הגיע לכדי כך שבערים מפורסמות, כמו: קובנא, שאבלי ואחרות, היה הפרוץ מרובה על העומד ר"ל.

בפוניבז' לצומת זאת השתמרה מתכונת השבת כפי שהיתה מקדמה דן, ואין ספק שהענין נזקף לזכותו של **הרב כהנמן זצ"ל**, אשר עמד בכל תוקף על משמר קדושת השבת.

באחת מלילות השבת, המתפללים בבית המדרש הבחינו כי הרב בושש לבוא אל התפילה, שלא כהרגלו.

בתחילה המתנין לו, והחזן לא ירד לפני התיבה לתפילה 'קבלת שבת', אך כשהתארכו הרגעים והוא לא נראה באופק, החלה דאגה קלה חודרת ללבבות, לבסוף שלחו לחפש אחריו בביתו - ומאחר שלא נמצא שם, יצאו כמה מבחורי הישיבה לחפשו במקומות שונים בעיר.

בסופו של דבר נמצא הרב כשהוא ישוב במספרה יהודית...

התברר כי השבת, במקום לומר "שבת שלום" וללכת כמו תמיד, הוא נכנס אל החנות פנימה והתיישב על אחד הכיסאות... הוא לא הוציא מפיו מילה, כי אם ישב והחריש, אולם כל לקוח שנכנס פנימה כדי להסתפר, נמלט על נפשו כשראה שהרב יושב בפנים...

בעל המספרה עמד לצדו נכלם ומבושי, ובראש מושפל התחנן שיואיל הרב בטוב לקום וללכת הביתה, משום שהוא רוצה כבר לנעול את המספרה, אך הרב כהנמן לא הזדרז לעשות זאת, הוא המשיך לשבת, מתוך כוונה שעוד ועוד לקוחות מחללי שבת יספיקו להיתקל בו. ולא נתקררה דעתו, עד שהספר הבטיח לו חגיגית, שלעולם לא יהיו יותר לחלל שבת בפרהסיה... רק אז יצא משם הרב בדרכו לבית הכנסת.

(ומתוק האור)

העם יצא זונה עם בנות מואב ”יוחר אף ד’ בישראל”. קם פנחס וקינא לד’, הניף חרב והרג את זמרי.

פנחס הוא אליהו -

אחאב העביד את העם בעבודה זרה, אליהו קינא לד’, גזר שלוש שנות בצורת, ולבסוף כינס את כל העם במורדות הר הכרמל. לפני מבחן האש שירדה מן השמים על פרו, ולא על פרו של אחאב, נשא דבריו: ”עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים. אם ד’ הוא הא-לוקים, לכו אחריו; ואם הבעל, העבודה זרה, לכו אחריו!”

רק אל תחיו חיי פשרה!

וזה מתחיל עוד הרבה קודם -

רבקה אמנו סבלה. הבנים התרוצצו בקרבה: כשהיתה עוברת על פתח בית מדרש - היה יעקב מפרכס לצאת, על פתח בית עבודה זרה - פרכס עשיו לצאת. אמרה: ”אם כן, למה זה אנוכי?”.

הלכה לבית מדרשו של שם, ביקשה ברכה.

ענה לה: ”שני גויים בבטןך”.

שמעה ונרגעה.

בתחילה נבהלה: מה זה, איזו אישיות זו, שמפרכסת לצאת לבית כנסת מחד, ולבית עבודה זרה במקביל. איזה יצור כלאיים ייוולד. מששמעה שאלו שניים, זה לכאן וזה לכאן, נרגעה. ובלבד שלא יהיה פשרן!

זו ההוראה, וזו ההדרכה. שהקו יהיה ברור וחד, אבחנה גדורה והחלטית, ולא עמעום וטשטוש, רפיסות וגמגום, ערפול וערבוב!

בעת מלחמת העולם הראשונה היתה בירושלים עת צרה נוראה. הישוב הישן התקיים על כספי תרומות אחינו שבגולה, ועקב המלחמה נותקו הקשרים ופסקו הכספים, היוקר האמיר וכשליש מיהודי העיר מתו ברעב!

בנוסף פקדה את הארץ מכת בצורת ומיד לאחריה בא ארבה ואכל את יתר הפליטה, צרה השתרגה על רעותה!

באותם ימים, כזבוב הבא להטיל רמותיו בפצע המדמם, הגיע ראש ההסתדרות הציונית בבריטניה, והציע שכל מוסדות התורה והחינוך בעיר הקודש יכנסו תחת חסות התנועה הלאומית, שתזרים כספים. כל מה שביקש: נוכחות נציג מטעמו בהנהלת המוסדות. זה הכל.

ההצעה היתה קרן בחשיכה נוראה, הצלה ממוות לחיים.

נקבעה אסיפה מכרעת בבית **הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ”ל**, רבה של ירושלים.

יושב ראש ההסתדרות הציונית אמר את דברו, דבש ונפת צופים. לבו נכמר למול המחסור הנורא וזלעפות הרעב, מבקש הוא להושיע. ואינו מבקש דבר, רק נוכחות נציג מטעמו בהנהלה.

קם רבי יוסף חיים מלא קומתו הנישאה, נשען על השולחן בשתי ידיו ורכן נכחו לעבר האורח.

ציטט ברהיטות מן הנביא: ”לא לכם ולנו לבנות בית לא-לוקינו”. ”א-לוקי השמים הוא יצליח לנו, ואנחנו עבדי נקום ובנינו. ולכם אין חלק וצדקה וזכרון בירושלים”.

אם נכמר לבכם והמו רחמיכם, תירמו כספים להחיות נפשות -

אבל בהיכלי התורה אין לכם חלק, ולא ניתן לכם דריסת רגל!

חשכו עיני מנהלי המוסדות, הבינו שלא יראו פרוטה, והמצב אכן היה ללא נשוא. רטנו על הנחרצות של רבם, למה טרק את הדלת, לא הותיר סדק להדברות, אולי אפשר לגשר, לפשר...

דווקא יושב ראש ההסתדרות הציונית הפתיע ואמר: ”שמעו, שניים יודעים פה בבהירות מה הם רוצים. אני, והוא. האחרים, שלא יתערבו... כמו שהדגיש **הרב לוינשטיין זצ”ל**: ”לעשות כרצון איש ואיש”.

לעשות כרצון מרדכי והמן. כי בכל שושן היו שני ”אנשים”, שדרכם היתה נהירה והם חותרים בנחישות להשגת מטרתם. מרדכי לצד הטוב, והמן לסיטרא האחרת. כל השאר, רק ניסו לתווך...

יעקב לצד הטוב, ועשיו לסיטרא האחרת.

פנחס לצד הטוב, וזמרי לסיטרא האחרת.

אליהו לצד הטוב, ואחאב לסיטרא האחרת.

כבוד חכמים

מחלוקת גדולה שררה בין **רבי יהונתן אייבשיץ לרבי יעקב עמדין זצ”ל**. רבי יהונתן אייבשיץ הוציא קמיעות, והיה חשש שאינן על טהרת הקודש, ורבי יעקב יצא במלחמה נגדו.

הגאון מוילנא זצ”ל, שהיה אז צעיר לימים, אמר שאינו מתערב במחלוקת בין גדולי עולם, ובתוך דבריו כתב כי ”ספר תורה שריו בצער” - כך התבטא הגאון על רבי יהונתן!

לאחד מתלמידיו של רבי יונתן נכנס לראש שהרב’ה שלו באמת אינו נוהג כשורה. אחרים אמרו שהרב’ה נוהג כשורה, רק הקמיעות שלו אינם טובים, אבל התלמיד הזה התבטא כלפי רבו בצורה שאינה לכבודו.

כשהדבר נודע לרבי יהונתן הקפיד ואמר: ”לתלמיד הזה לא תהיה מנוחה!” רק יצאו המילים מפיו הקדוש, והתלמיד הרגיש שאינו יכול לעמוד במקום, הוא חייב ללכת -

נטל את צרורו והתחיל ללכת. הלך והלך, מבוקר עד ערב, ללא מנוחה. לבילות היה ישן ב”הכנסת אורחים”, וב”הקדש” המקומי שבכל עיר.

כך עבר מרחקים עצומים עד שיום אחד הגיע, לטורקיה - לאיסטנבול, שם שימש כרב **החכם דוד בכר זצ”ל**, גאון עולם מחכמי תורכיה (ה’נודע ביהודה’ כתב לו בתשובה שמונה שורות של תארים).

חכם דוד היה מוסר שיעור לתלמידיו, והתלמיד הגולה, שהיה יליו מוכשר, נכנס לבית המדרש והאזין אף הוא לדברי החכם דוד.

דרכו של החכם היתה שלא להסתכל על הקהל. אם שאלו אותו משהו - ענה, אך לא הוציא את ראשו מן הגמרא.

במהלך השיעור הקשה התלמיד קושיה חזקה מאד על דברי החכם. החכם המשיך הלאה, עשה עצמו כלא שומע. התלמיד חשב שאולי החכם לא שמע. התקרב יותר לעבר החכם ושאל שאלה נוספת, אך גם הפעם החכם לא ענה, התעלם והמשיך כלא היה.

התלמיד כבר הבין שמשוהו לא כשורה... בהמשך השיעור שאל שוב שאלה, והחכם שוב המשיך כאילו לא שמע את השאלה.

נתן התלמיד צעקה: ”למה הרב לא עונה לי על הקושיות שלי?”

והחכם מבלי להרים את הראש מהספר, ענה לו: ”כמדומני שיש עליו קפיידא של אדם גדול”.

כששמע זאת התלמיד - פרץ בבכי נורא, אך גם עתה החכם התעלם ממנו לחלוטין והמשיך את השיעור.

התלמיד צועק ובוכה והרב ממשיך בשיעור.

ראה התלמיד שכך, צעק: ”רב’ה, מאי תקנתיה?”

ביקש דרך תשובה. ענה חכם בכר: ”אולי אם יבקש מחילה מרבי יהונתן ימחל לו, אבל מסופקני אם ימצא אותו עוד בחיים...”

שמע זאת התלמיד והתחיל לרוץ בחזרה לעירו, לרבו רבי יהונתן.

רץ ורץ ימים ושבועות, הגיע לעירו - והנה הוא רואה שנושאים את מיטתו... **רבי חיים מבריסק זצ”ל** היה מספר את הסיפור הזה - להראות את כח התורה ואת החומרה של הפגיעה בחכמי התורה!

(יחי ראובן)

”ואהבת לרעך כמוך”

פעם אחת כאשר שב לביתו **הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ”ל**, ראש ישיבת קמניץ, ראה בפתח הבית פועל שבא לתקן דבר מה בבית.

פנה אליו ראש הישיבה במאור פנים ואמר בפולנית: ”צין דוברי פאניה - ”בוקר טוב אדוני”. חיך רחב התפשט על פניו של הפועל.

כאשר נכנס רבי ברוך בער לבית שאל את הרבנית: ”מדוע חיך הפועל?” הלכה הרבנית ושאלה את הפועל, וזה השיב כי בטעות חשב אותו רבי ברוך בער לגוי פולני ואילו באמת הוא יהודי!

חזרה הרבנית וסיפרה לראש הישיבה את דברי הפועל.

כאשר שמע רבי ברוך בער את הדברים החוויר, מיד יצא אל הפועל וביקש ממנו כי ימחל לו על טעותו ועל שפגע בו בלא כוונה.

”אבל רבי”, אמר הפועל, ”כלל לא נפגעתי...”

”דע לך”, אמר רבי ברוך בער, ”כי ההבדל בין יהודי ובין גוי הוא כה גדול, על כן מחל נא לי”.

לא נתקררה דעתו של ראש הישיבה עד שהפועל אמר כי הוא מוחל לו בלב שלם.

(וקראת לשבת עונג)

”לאזני משפחת האזני”

רש”י: ”אזני - אומר אני שהוא משפחת אצבון”. מה קשר יש בין שני השמות הללו?

אמרו חז”ל שאצבעותיו של אדם נבראו ארוכות ודקות, למען יוכל לסתום בהן את אזניו בשמעו דבר שאינו מהוגן.

הרי אפוא נבראה האצבע בשביל האוזן, וממילא שני השמות ’אזני’ ואצבעו’ אחד הם...

(של חן)

הפתגם השנון

כל אדם חי פלגים, הפלג השנייה נתינתה כשהוא קולט שהוא חי רק פלג אחת

נחום שטוקמאואר, אינסטלטור ידוע וחביב, זכה יום אחד, בד בבד עם עיסוקיו המקצועיים להתקין ברזים ולמתוח צינורות ביוב בין בניינים לחצרות, לגלות עולם שכולו טוהר וקדושה. וכך היה המעשה - זה התחיל בסתימת בויב קטנה באחת החצרות. חצר של פעם מונה כעשר משפחות, וסתימה, אם לא פותחים אותה, נודפת הרחק ומזכירה את עצמה היטב. נו, מה לעשות?! צריך לטפל בנזק. כאן התחיל הפולמוס. כולם הבינו, הסכימו וגם ביקשו לתקן את המעוות, אך סוגיית התשלום שנויה היתה במחלוקת. מי ישלם?! הרי הסתימה הגיעה מהמטבח של כהן, ורוב הלכלוך מהתינוקות של לוי, המתבגרים של ההוא שיחקו בצנרת והנכדים של השכן שיחקו באזור הזרימה... התנהל דיון, שהתלהט לוויכוח, והתחמם לאש. הסתימה עודה, הריח נורא, והתיקון רחוק מאד. שבועיים, חודש. הנשים מסוכסכות, הילדים מתערבים, הכביסה מתלכלכת, הצינור התרסק, הביוב זורם החוצה. בלתי אפשרי להסתובב בחצר היפה שאכלסה תמיד את ארוחות הערב המשותפות ואת עשרות נעלי הילדים המשתובבים. שקט. מלבד ויכוחים קולניים, ומתיחות מטפסת, אין בה דבר. יום אחד, כשהביוב מילא את קומות הקרקע והחל לזרזף לרחוב הראשי, החליטו השכנים להזמין אינסטלטור, לבדוק את גודל הנזק. הגעתי. בחנתי את היקף העבודה ונקבתי בסכום סביר של 120 לירות.

האש פרצה שוב, בלהט. הסכום היה יקר. כנראה עדיף הביוב הזורם על פני תיקונו. המקסימום שניתן היה לגייס מהנוכחים היה 70 לירות. עשיתי חשבון מהיר נוסף, עם 70 לירות אני יוצא בנזק. יש לי שמונה תינוקות לכלכל. אין על מה לדבר. נו, מה לעשות?! שיישאר כך, יבוססו בביוב או שיחליטו לעשות משהו מועיל יותר... יצאתי לרחוב. על ספסל עץ ברחוב המקביל ישב ר' פייבל בריסקמן עם 'מסילת ישרים' ביד, יהודי כבן 75, כורך ספרים עני שאיבד את רעייתו, בנו ונכדיו בשואה. ר' פייבל תמיד מתעניין, הלב שלו ענק. "מה קורה שם בשכונה?!" "סכסוך שכנים נורא, ים של לישנא בישא, הביוב עלה על גדותיו. הם לא רוצים לשלם, מתווכחים מי מהם יספוג את הנזק... אני לא יכול להפסיד עליהם, שיסתדרו..." זוג עיניים שחורות, דוקרות. "לא העסק שלך?! אז כנראה שזה קשור אלי..." כמה עולה? איפה אוזח הדיון?!" "התיקון עולה 120 לירות. הם מוכנים לשלם עד 70. סכום זעיר שלא מכסה אפילו את העלות. אני הלכתי". מבט אחד של נחישות וחוזק. "לך, תקן להם. אני משלם את השאר. התיקון חשוב לי. ושישאר בינינו". מעניין. ר' פייבל עני. אולי יש לו איזה קופה של צדקה ובכלל מה אכפת לו? מעניין... התקלה תוקנה, הכסף נאסף, השלווה והשלום חזרו לדיירי אותה חצר ב"מבואות השלום".

בזכות 50 הלירות של ר' פייבל חזר השקט לחצר ההומה. שבועיים אחר-כך ר' פייבל התאשפז. נסעתי לבית החולים לבקרו. יהודי יקר וגלמוד. את כל חייו נתן לאנשים שסביבו. מתנת חינם. הרגשתי הערכה עצומה לאדם הגדול הזה ורציתי לשאוב ממנו עוד כמה קמפוצים של קדושה וטוהר. חמישים הלירות היו האחרונות בארנק הדל של ר' פייבל והם נותרו ספוגים בליבי. ר' פייבל הלך לעולמו. לעולם שכולו טוב. מה היה לו פה?! לא בית. לא אישה. לא ילדים. לא נכדים. כולם ניספו בשואה. אפילו את כלי העבודה שלו ככורך, השאיל. על השידה הקטנה, ליד מיטתו היו כמה בוטנים. וזהו. כמו ריש לקיש, שהשאיר בעולם הזה קבא דמוריקא ובכה, כך הוא השאיר כמה בוטנים שלא הצליח לאכול... ר' פייבל הלך פה בעולם נקי, בלי גיבנת של חפצים ורכוש של העולם הזה. אינו דבוק לפיסת האדמה שעמד עליה; קשור ומחובר לעולם האמת ולטוב הנצחי. מרבה נכסים מן הסוג שמחסרים דאגות ומובילים אל הרוע והשלווה.

מעטים ה'פייבלים' המתהלכים בעולם. אך בכלנו היכולת לטעום מן הטעם המתוק הלזה. להשקיע בנכסי אמת. להרבות בתוכנו נכסים ארוכי טווח. לחיות בעולם של איכות פנימית ולהשתקע בנדל"ן של נצח.

"די עבדת מספיק!"

בביתו של **כ"ק האדמו"ר מגור רבי שמחה בונים זצ"ל**, עבד מנקה קבוע, פעמיים בשבוע, בכל פעם שעתיים. באחד מימי הקיץ, כאשר שרב כבד השתרר, הופיע הלה לעבודתו כרגיל. דעתו של הרבי לא היתה נוחה מכך, וחושש היה מסרך של "לא תרדה בו בפרך". כעבור עשר דקות של עבודה, ניגש אליו הרבי הושיט לו את מלוא הסכום שמקבל היה הלה בעבור שעתיים, ופטרו לשלום. "חם, חם היום!", אמר לו, "עבדת מספיק!". התנגד העובד להצעה האדיבה, וטען, כי אינו מוכן לאכול 'לחם חסד'. השיב לו הרבי: "אין זה לחם חסד. עשר דקות עבודה בשרב כזה, חשובות כשעתיים עבודה ביום רגיל!". ואילצו להפסיק לעבוד, ולקבל את התשלום.

(איש לרעה)

"לחנך שלא להטריח אחרים..."

מימיו לא ביקש **כ"ק האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת'** ממאן דהו לעשות עבורו שרות אישי מכל סוג שהוא, כעין "גבורת שמשון" שאמר לפני הקב"ה "זכור לי כ"ב שנה ששפטתי את ישראל ולא אמרתי לאחד מהם העבר לי מקל ממקום למקום". אף בימים של מחלה או חולשה, בפרט בזקנותו, וגם כאשר העמידו עליו בני תשחורת אחדים בתורנות לשמש בקודש, היה נמנע מלבקש מהם דבר, מרוב עדינות נפשו. אלא כל מה שעשו - מעצמם עשו. הוא חס על טרחת המשמשים, והיה דואג לשלומם, ומתעניין באבהיות, אם לא החסירו בגללו שינה ומאכל. מעשה שישב יום אחד בביתו וסעד ארוחתו, כשילדיו נמצאים בסמוך לו. כשסיים לאכול קם אל הכיור, נטל ידיו במים אחרונים, שב אל מקומו וברך על המזון. שאלה אותו הרבנית: "הרי יכולת לומר לאחד הילדים שביבי לך 'מים אחרונים', הרי גם חינוך יש בזה?". מיד נענה: "אמנם כן, חינוך יש בזה... רציתי לחנכם שכל דבר שהנך מסוגל לעשותו בעצמך, אל תטריח בו אנשים אחרים..."

(איש לרעה)

מ"ח קנייני התורה | משל האבות

"ומעמידו על האמת"

"... שמשתדל עם חברו להביאו את האמת" (דרך החיים)

מספרים, **שרבי שמחה זיסל מקלם זצ"ל** עבר פעם על יד בית שנשמע בו קול נגינה, וביודעו את הניגון הזה, הרגיש שהמנגן לא כיוון לאמיתו. רש"ז דפק על דלתו של המנגן והעיר לו על שגיאתו. הנימוק שבמעשהו זה הוא, בוודאי, אותה הדעה הנזכרת שלו שראה בכל טעות סטייה מן האמת ויש בה משום 'לימדו לשונם לדבר שקר', אשר חובה על כל אחד למנוע אותו כמה שאפשר. ופעם הזדמן לו לבקר חולה אחד. החולה היה גונח מאד מרוב כאב, שהרעיד את הנוכחים. רש"ז העיר לו שאולי הוא מפריז באנחותיו יותר ממידת הכאב ויש בזה משום שקר. ואמנם החולה הודה לו ומיד השתק ולא הוציא עוד אנחה בליבו. ואם רש"ז הקפיד כל-כך בדקדוקי האמת בדברים שאין להם ערך כשלעצמם, על אחת כמה שנפשו סלדה בתוארים המופרזים ובשבחים המוגזמים.

(תנועת המסרה)

חסד בממונו

פעם הזמינה הרבנית **עטיה ע"ה** תופרת שתתפור בביתה שמלה לבתה. ישבה התופרת ועבדה על תפירת השמלה. והנה שמע **הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל** את התופרת מתלוננת כי לבת שלה אין מה ללבוש, אף שהיא עצמה עובדת כתופרת. פנה אליה רבי עזרא ואמר לה: "את השמלה הזו אני נותן לך מתנה לבתך". התופרת שמחה, שכן לא ציפתה להפתעה כזו, ורק היתה כמשיחה לפי תומה. מיד לאחר מכן פנה רבי עזרא לאשתו והורה: "שלמי לה שכר עבודתה". וכך אמנם עשתה הרבנית.

(איש לרעה)